

Література

1. Doran T. *A Very Short and Incomplete History of Scottish Newspapers*. URL: <http://userhome.brooklyn.cuny.edu/anthro/jbeatty/Scotia/issue63/issue63a.html> (date of access: 18.11.2023).
2. History of the British and Irish Press / ed. by N. Brownlees. Edinburgh University Press, 2023. 144 p. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/abs/edinburgh-history-of-the-british-and-irish-press/frontmatter/90D49E188446B3DC49D096FC9DFD30DA> (дата звернення 18.11.2023)
3. The Scots Magazine 1761. *Digital Commons @ Winthrop University*. URL: <https://digitalcommons.winthrop.edu/rarebooks/72/> (date of access: 18.11.2023).
4. Your news and views. *Scotland Magazine*. URL: <https://www.scotlandmag.com/yourviews/> (date of access: 18.11.2023).

Чепурна Анна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: докторка філологічних наук, доцентка

Оксана П'єцух

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

ПРАГМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ПЕРЕКЛАДІ ФІЛЬМУ ГАЯ РІЧІ «THE GENTLEMEN»

Переклад іноземних фільмів українською мовою набуває все більшої популярності, оскільки нині зростає попит на споживання та дослідження контенту українською мовою, зокрема і продуктів кінематографа. Однак перекладачі відеоматеріалів у роботі стикаються із безліччю завдань: вибір стратегій і тактик для відтворення та адаптування реалій до культурних стереотипів глядача, безеквівалентна лексика, інтертекстуальні елементи. Безперечно, при перекладі кінотексту варто передавати не лише синтаксичну та семантичну структури, а також функціональний і прагматичний аспекти оригіналу.

Особливу увагу перекладачі приділяють передачі концептуально вагомих стилістичних прийомів чи комплексів фігур, які зумовлюють стилістичний принцип висування як спосіб формальної організації тексту, що передбачає концентрацію уваги читача на певних елементах повідомлення, які викликають здивування своєю несподіваністю і неприродністю з метою виділення певної думки [1]. Для вдалої передачі таких прийомів варто застосовувати, зокрема, прагматичні трансформації.

Актуальність нашого дослідження зумовлена важливістю врахування складнощів та особливостей передачі стилістичних прийомів при перекладі

фільмів, збереження понятійно-логічного ядра значення в українському перекладі, а також з'ясування специфіки передачі гумору.

Метою нашої наукової розвідки є аналіз прагматичних, зокрема концептуальних, фігуративних та фразеологічних трансформацій в офіційному українському перекладі фільму Гая Річі «The Gentlemen».

«The Gentlemen» – комедійний бойовик, знятий режисером Гаєм Річі. Його стрічка схожа на небилицю, сповнену перебільшень та поворотів, адже у ній ідеться про наркаторгівлю. Сюжет зав'язаний на сценарії одного із персонажів, Флетчера, який власне, назвав свій текст «*BUSH*», що у перекладі означає «кущ», у наркобізнесі це слово є евфемізмом для позначення слова *marijuana*. Навіть один приклад демонструє, що фільм насичений мовленнєвими прийомами, жартами та словами, що властиві сфері наркобізнесу.

Тут важливо також зазначити, що реліз фільму відбувся 2019-ого року, а отже, переклад відбувався із розрахунком на показ на великих екранах кінотеатрів, тож надзвичайно важливою була також фонетична синхронія. Задля її досягнення застосовуються такі прийоми: підлаштування ритму подачі цільового тексту (швидкості вимови), видалення чи додавання компонентів [6, с. 121]. Таким чином завдання перекладачів ускладнюється ще й тим, що варто брати до уваги мінімум три фактори: губи персонажів, сенс фрази та саму сцену, а також вміння вдало поєднувати їх між собою без втрати змісту та відповідності до того, що транслюється у цю мить на екрані. Таким чином прагматичні трансформації з одного боку є одними із найскладніших перетворень у перекладі, з іншого ж боку саме вони є ланкою, що з'єднує культури та допомагає глядачу зрозуміти стилістичні прийоми.

Одним із прикладів **концептуальної** прагматичної трансформації є уривок на самому початку фільму:

Chink, chink // Дзинь, дзинь.

В оригіналі маємо сцену, де персонаж трясє склянкою, наслідуючи звук *chink, chink*, що має значення «a light ringing sound» [5] та дослівно означає «легкий дзвін», натомість у перекладі запропоновано відповідник *дзинь, дзинь*, що «уживається як присудок за значенням дзенькати» [3]. Такі деталі не можуть лишатися поза увагою перекладача, оскільки і вигуки, і звуконаслідування надзвичайно важливі, адже за ними закріплено певний зміст.

Мовлення персонажів у перекладі також сповнене **фразеологізмами**, які не так часто можна зустріти в оригіналі:

...he had to do some naughty things to get where he got, to establish his position // і йому не раз довелось забруднити руки, виборюючи місце під сонцем.

Оригінал цієї репліки надав дві вільні сполуки, які у перекладі було передано **фразеологічними сполуками**. Зокрема, використано фразу оригіналу *to do some naughty things*, що означає «робити погані вчинки», якій відповідає сполука *забруднити руки*, тобто «зв'язуватися з ким-небудь непорядним, нечесним» або ж «бути причетним до чого-небудь низького, непристойного» [2], яка цілком передає сенс оригіналу. Другу сполуку *to establish his position* дослівно можна перекласти як *утвердити свою позицію*, передано крилатим

висловом *виборювати місце під сонцем* у значенні «право на існування» [4]. В обох випадках ми вважаємо переклад вдалим та доцільним, оскільки зміст та стиль було збережено, а вживання фразеологізмів і крилатих висловів звучить природно та додає автентичності оригіналу.

Прикладом ще однієї **фразеологічної** прагматичної трансформації може слугувати наступний уривок:

*He's out to **destroy** him and all those that **cozy up** to him // Дейв вийшов на стежку війни й хоче жахнути ядерним ударом.*

Попри те, що в оригіналі фразеологізм відсутній, перекладач додає його у перекладі, аби додати гостроти висловлювання персонажа та витримати стиль його мовлення. Оскільки в оригіналі автор мав на увазі саме (пер. дослівно) «він хоче знищити його і всіх, хто до нього близький», перекладач, аби синхронізувати мовлення персонажа, відтворив зміст фрази, використавши фразеологізм *вийти на стежку війни* у значенні «стати в позицію прямого протистояння» [3].

Цікавим та одночасно складним для перекладу є також наступний уривок:

*He knew how **to take advantage of his advantage** // Він впевнено ставить на ваги свої переваги.*

По-перше, у цьому уривку відбувається гра слів, оскільки слово оригіналу *advantage* перекладач дуже вміло передає парою слів «ваги — переваги», застосовуючи **фігуративну трансформацію**, при цьому не втрачаючи змісту та зберігаючи довжину репліки, що дуже важливо для перекладу. По-друге, збереження цієї фігури дуже важливе для відтворення стилю мовлення у конкретному контексті, коли Флетчер розповідає біографію головного героя Мікі Пірсона, адже це написано у його сценарії, що має звучати бездоганно.

За прикладами, поданими вище, ми можемо зробити висновок, що прагматичний аспект охоплює багато комунікативних факторів, зокрема комунікативну інтенцію, комунікативний ефект, а також установку на адресата, тому концептуальні, фігуративні та фразеологічні трансформації важливі для досягнення функціонально-комунікативної еквівалентності текстів оригіналу та перекладу.

Література

1. Литвин І. М. Перекладознавство. Навчальний посібник. Вид. 6-те, допов. Черкаси: видавець Ю. А. Чабаненко, 2022. 258 с.
2. Словник Горох. URL : <https://goroh.pp.ua/>
3. Академічний тлумачний словник української мови. URL : <http://sum.in.ua/>
4. Тлумачний словник Словопедія. URL : <http://slovopedia.org.ua/>
5. Cambridge Dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org>
6. Fodor, I. Film Dubbing: Phonetic, Semiotic, Esthetic and Psychological Aspects. Hamburg : Buske. 1976 p.

Ольга Чергава
вчителька II категорії
Верхньосиньовидненський заклад загальної середньої освіти
I-III ступенів імені Петра Яцика
(Верхнє Синьовидне, Україна)

РОБОТА З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Розвиток самосвідомості обдарованої дитини є одним із вирішальних чинників гармонійного становлення її як особистості. На основі підвищення рівня усвідомлення обдарованими дітьми власних здібностей і можливостей зазвичай створюються сприятливі умови для їхньої самоактуалізації.

Саме тому в школах великої уваги надають удосконаленню педагогічної майстерності та розвитку творчості кожного педагога, який так чи інакше спілкується з обдарованою дитиною, адже ще В. Сухомлинський підкреслював, що лише творчий вчитель здатний запалити в учнях жагу до знань.

У нашій школі для роботи з обдарованими дітьми практикуємо комплексний підхід: використання різних видів урочної та позаурочної діяльності, які допомагають залучити обдарованих дітей до неперервного самовдосконалення, через збільшення операційного поля учнів, а саме:

- гуртки;
- інтелектуальні ігри;
- предметні олімпіади;
- дослідницька робота;
- творчі звіти;
- фестивалі;
- конкурси;
- турніри;
- нестандартні уроки;
- конференції;
- консультації;
- діагностика;
- предметні тижні.

Найефективнішими прийомами, що дозволяють активізувати навчальну діяльність обдарованих учнів на уроці, вважаємо такі: гра «Перекладач», гра «У ліфті».

Наприклад: у багатьох класах повторюється тема «Україна». Замість нецікавого заучування топіка проводимо гру «Перекладач».

Опис гри.

Вчитель: До нас в Англію приїхав гість із України. Він не знає англійської мови, а ми не знаємо української. Добре, що з ним приїхав перекладач. Він нам і допоможе. Наш гість розкаже про свою країну.

Отже, до дошки виходять два учні - Гість і Перекладач. Перший розповідає про Україну українською мовою, а його помічник перекладає англійською.